

ORADEA-MARE (N.-VĂRAD)

23 ianuarie st. v.

4 februarie st. n.

Ese in fiecare duminică

Redacțiunea:

Strada principală 375 a.

Nr. 4.

ANUL XXX.

1894.

Prețul pe un an 10 fl.

Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.

Pe $\frac{1}{4}$ de an 2 fl. 70 cr.

Pentru România pe an 25 lei.

De ale teatrului.

(De ce nu avem autori.)

(Fine.)

Pricina este lesne de înțeles, cu toate acestea s'o așternem aci. Mai înteu, decât se vor jucă piesele celor de afară, cum o să mai pôtă cei din teatru să-și crească veniturile? Ş-apoi unde pui numele de traducător séu localisator pe afiş? In sfârşit comitetul cum să se mai pronunțe asupra valorii unei scrieri făcute de un actor séu amplotiat, când actorii și amplotații o găsec bună și *garantez* de reușită? Deosebirea de cele ce se petreceau inainte de lege și ceea ce se petrece acuma, este că acum reul a ajuns și mai greu de invins; inainte scriea numai actorul director și ceialalți ai sei tot pentru el, acum nu mai e unul care scrie, toți scriu fiecare pentru sine, toți in teatru nu se mai ocupă de tréba lor, nici artistul de arta sa, nici unctiuniarul de tréba pentru care e plătit; toți traduc,

prelucréază, localiséază, ba chiar prescriu ce au făcut alții și ajung de ênșiși cred că ei au produs acele lucrări, tôte aceste cum dá Ddeu și in jicnirea bunului simț; dar toți făcënd astfel, (negreșit fără să-și dea sémă, fără conșciință), ucid puțința desvoltării literaturii dramatice, duc limba la peire și sunetele desmerdătore ale doinelor la vecinica pomenire.

Îmi fac o datorie a recunôșce că sânt, printre cei ai teatrului, talente înăscute, care decât s'ar ocupă serios de a scrie pentru teatru, și ar mai studiá puțin pentru a-și lărgi cunoșcințele, ar ajunge de sigur să producă lucrări bune; dar și atunci chiar pe cât timp vor fi actori, séu funcționari ai teatrului, ei nu pot face decât reu; reu mai înteu lor, căci in loc de a se dádea cu totul studiului de creator in arta lor, séu de a-și indepliní cu ródă datoria pentru care sânt plătiți, își perd timpul căutând să invețe a cântá din mai multe instrumente, ceea ce e peste puțință a se face cum se cade; și apoi fac și mai reu celora cari scriu pentru teatru, căci nu găsec in ei, decât rivali, când, din po

BARONUL OTTO SEEFRIED ȘI SOȚIA SA PRINCESA ELISABETA DE BAVARIA.

trivă, firesc ar fi să le dea tot concursul ca prin o esecuțiune conștiințioasă a lucrării, ea să-și afle reușita.

Fără indoelă că ei ênșiși traducând și localisând, montarea acelor piese stând în mâna lor și interesul personal imboldindu-i din toate puterile, vor face atât de mult și atât de bine, încât vor izbuti mai mult séu mai puțin ca lucrările lor să aibă reușita; acesta inse, în realitate, va fi pentru instituțiunea subvenționată un bine, numai închipuit, în fond e un reu care lasă un gol îngrozitor în urmă și iată cum: chiar când se primește la teatru lucrarea vre-unui scriitor, strein teatrului, fie piesa cea mai bună, incape pe mâna funcționarilor și a actorilor: aci vin în încordare patimele omenești și care nu vor fi stăpânite cât va ține lumea, prin urmare firesc fiind, nu se poate înlătură, ori câtă bună voință s'ar pune, ca cei din teatru ce au piesele lor de reluat séu de montat din nou, să pue sârguință și inimă ca piesa streinului să izbutescă... Ce să facem?... încă odată: sântem ômeni și Românul ȃice: «me prăpădesc după tine, dar după mine mi se rupe inima» ș-apoi interesul cu busunarele vecinic gôle mai șoptește în fundul urechii... decât izbutește piesele lui X. Y. Z. când ne mai vine rândul să avem și noi a luă drepturi de autor?...

Reese neapărat și matematicesce (fără a puté ponegrî pe nimeni), că piesa streinului decât se va jucă, va fi jucată cum dă Ddeu, fără grige, fără interes, fără viață, distribuită după hșunul plac a cine mai șcie cine, cu un cuvânt va fi jucată astfel ca să cadă fără să se mai pôtă ridică, lucru ce am vędut petrecându-se cu o mulțime de piese, care nu trebuiau să aibă această sôrtă.

Pentru a lămurî și mai bine reul ce se produce, voi adăogă: Nu faptul căderii acestor câteva piese este tocmai ceea ce trebuie să ne îngrigescă pe administrația instituțiunii, însemnătatea acestei căderi trebuind să fie considerată relativă, ca și reușita celor de care vorbii mai sus, și în ori-ce cas trecătoare. Reul cel îngrigitor stă în faptul, că desgustând în acest mod ađi pe unul și mâni pe altul, pe cei care au talente reale pe lângă studii seriose și se sârguesc a produce ceva pentru teatru, teatrul îi perde, literatura dramatică și musica românescă scade în loc să-și sporescă copiii, și de unde prin o luptă dręptă la rampa scenei și-ar luă, negreșit, avânt din ce în ce, prin lupta neegală, între luptător armați și desarmați, vor birui fără dór cei dintêiu, dar biruința va fi aceea a intunerecului în potriva luminei, prin urmare se va încătușă progresul literaturii dramatice și al produselor musicale române, în viitor, pentru satisfacerea momentului; se va ucide, de ênșiși părinții aleși pentru a crește și ocroti această instituțiune, dezvoltarea a mii de talente, pôte, care nu pot să ridice capul, neavând unde, arena publică rezervată fiind celor nechiermați a puté să sue pe dënșă.

Dar ținta de căpetenie a instituțiunei: limba, cum o să-și recapete frumusețea și limpediciunea ei adevărată, când cei ce o scriu o bolnăvesc mai reu, și, cu toate curățeniile ce i se aplică în carantina culiselor, rămâne lihnită și cu sughițuri desgustătoare?

O singură intimpinare pôte sta în discuțiune: puțința ca un actor séu funcționar al teatrului să aibă «la bosse» pentru a devinî autor serios în ale teatrului. Convin, dar regulile nu trebuiesc făcute pentru excepțiuni, pentru geniuri, ci pentru noi aștialați, marea majoritate, din care ne trebuie neapărat să scótem o școlă și să o susținem. Când un geniu de concepțiune dramatică va resări și la noi în țeră, la ivirea vulturului, vrăbiile și mușcele se vor pitî în intuneric, lăsând ma-

iestății sale dreptul și putera de a comandă; până atunci inse trebuie reglementată mașina, ca să producă pentru toți același aer de respirat. Ș-apoi luați exemple din țerile unde experiența este făcută; se vede undeva jucându-se într'un teatru subvenționat, piese scrise și lucrate de actori?

Se vede în lumea întregă, înlăturându-se sistematic tot ce este național și protegând în ori-ce cas și ori-cum ar fi ce este strein?

«Să dăm Kesarului ce este al Kesarului și lui Ddeu ce este al lui Ddeu», căci decât vom urmá din potrivă, vom perde pe Kesar, séu ne vom atrage urgia cerului.

Interesului general și scopului trebuie sacrificat toate considerațiile particulare și personale; legea e forțe bună, căci a hotărît să ia sub scutul séu, nu pe unii ci pe toți, pe actori și ampioiați, dându-le o poziție sigură ca eeistență și dezvoltare a talentului lor, și mai târđiu o pensie pentru vârsta, când nu vor mai puté munci; pe autori, în care intră neapărat și compositorii, asemenea ficsându-le un beneficiu (destul de modest nu-i vorba), resplata muncei lor.

Puterei esecutive dar a acelei legi, i se impune datoria de a susține cu ori-ce preț interesele tuturor de o potrivă.

Astăđi actorii sânt totul, iar autorii și compositorii nimic, și d'asta n'avem nimic al nostru propriu contra bunului simț, contra vederilor întregului comitet; s'a mers de multe ori cu resfățarea și toleranța pentru actori, până a-i impune publicului, sub fel de fel de motive, de care inse, celor ce vin să-și dea paraua la teatru, prea puțin le pasă. Cu autorii nu este tot așa: ca să ajungă să se jôce o piesă a unui autor român, fie chiar din cei unul doi mai buni ce avem, se face bortă în cer.

Actorii cei mai mediocri sânt admiși în fața publicului, autori mediocri nu; pentru cei dintêiu se primește ca bună sentință: «Ce să facem, aștia sânt actorii nostri, trebuie să ve mulțămiiți cu ce avem.» Pentru autori nu este tot așa; autorii români trebuie să fie mai buni decât ai tuturor națiunilor, séu să nu fie de loc; trebuie să fie grozavi ca să pôtă avé cinstea scenei, și, cum nu avem nici buni nici grozavi (vorbesc de cei fără sprigine), sânt regulat înlăturați, nu e vorba, cu multe învêrteli diplomaticești, séu amenințări după împregiurări, înlăturați, ȃic, nu prea se șcie de ce, căci nu li se spune de nimeni; și apoi nici nu prea înțeleg, ce li s'ar argumentă, când, pe lângă câteva piese de întêiul ordin jucate la teatru românesc, se pun în scenă o mulțime de piese, forțe mediocre, și mai cu sémă nepotrivite și cu actorii și cu publicul nostru.

Apoi bunul în materie de teatru, ca în ori-ce, este relativ și cum urmésză a se petrece lucrurile și astăđi acest relativ nu se lasă a fi judecat de public.

Actorii vin la rampă și aci sânt judecați de marile critic, publicul; autorii se judecă în culisă, mai cu sémă de cătră actori; sentința celor dintêiu se dă pe față, sentința celor din urmă, cele de mai multe ori, nici nu se pronunță, lăsându-se lucrurile în prevenție, sub diferite avelope, după împregiurări și importanță și fără ca nimeni să aibă răspunderea.

Ce bine pôte să isvorescă din asemenea urmare? Nici unul; și legea e un simplu paravan, ca să nu se vędă toți tăciunii care se consum, fără să respândescă caloricul dorit.

Pentru a sfêrși această espunere critică, isvorită din cunoșcința cea mai deseversită a chestiunei, voi adăogă:

Când se muncește cum trebuie, când se înveță piesele cum se cade, când rolurile sânt bine distribuite și fără nici o considerație personală, când în sfârșit sânt montate cuviincios și cu îngrijire, actorii au asigurată o existență forte bună, pot dice mai bună chiar decât ar pute-o avé în ori-ce altă carieră. Nu cunosc inse până acum nici un autor séu compositor în țera noastră, să-și potă agonisi măcar atât cât are cel din urmă am-ploiat al teatrului, din produsul lucrărilor sale, — iată pricina adevărată de ce am avut și avem încă actori eminenti și autori nu; pe nnii i-am tolerat séu mai bine i-am ocrotit cu ori-ce preț, i-am resfătat din ce în ce mai tare, pe când pe ceialalți i-am nedreptățit, i-am urgisit.

E dar datorია sfântă a celor ce iubesc și chiar fac sacrificiu pentru teatru, să nu ne neglijem în viitor factorul cel mai însemnat al existenței teatrului și muzicii naționale și să nu uităm că nu se poate numi teatru național o instituție în care, mai cu sémă ce nu este național, se preferă.

Sânt multe piese originale depuse la direcția teatrului de ani de zile și unele chiar admise de comitet, dar care au ramas ne jucate, după povéta unora și altora, séu la urmă cu amenințarea că de sigur nu vor produce parale; sânt altele multe, iar care s'au jucat cu mare succes, producând o mulțime de bani casei teatrului, dar nu s'a mai reluat sub fel de fel de motive și considerații personale, séu s'au reluat în mod necuviincios. În schimb inse s'au jucat piese noi, streine, traduse ca vai de Ddeu și care, se șcicia mai dinainte, cu siguranță, că nu vor produce nimic, ba chiar că nu vor fi înțelese de public, s'au reluat iarăș mai tôte traducerile vechi ale actorilor și am-ploiaților teatrului, care iarăș se șcicie că nu mai pot produce, dar nu se putea face altfel, din cauza tuturor argumentelor cuprinse în această critică.

M'am ferit să citez pilde pentru susținerea celor arătate aci, pentru că toți cei care se ocup de teatru le cunosc și nici voi să ating susceptibilități; sânt din potrivă de părere că reul se poate vindecă fără să se jicnescă nimeni, prin măsuri generale, luate la timp și aplicate fără considerațiuni personale, căci nimeni nu se poate supără când măsura e a legii și e de o potrivă pentru toți.

G. BENGESCU-DABIJA.

Cugetări.

Prejudițiile nu se distrug cu tunul. Lumina, instrucția și timpul sânt arme mai sigure.

*

Stilul e corpul, privitor cu el; gândirea e sufletul, nemuritor cu el.

*

Acei cari citesc, știu mult; acei cari privesc știu adeseaori mai mult.

*

Puțini ómeni au destulă inteligență pentru a suferi să li se spuie adevărul și pentru ca să-l spuie și ei.

*

Un om de spirit poate spune prostii; pentru densusul e un drept. Pentru proști e o datorie.

*

Frumósă misiune este aceea a cărților bune, când ele intră în memoria și în mintea noastră.

Pěr alb.

flóre se pierde și alta se prinde;
Un cântec se uită și altul se 'nveță;
Se duce o vieță și naște o vieță;
Un sóre se stinge și altul s'aprinde.

Pěr alb! Napoie-mi remân ruine,
O catacombă de morți se sapă;
Ca ieri izvorul ađi nu m'adapă,
Mai grea îmi pare iérna ce vine.

Și 'n depărtarea tot mai adâncă,
Din mine-o parte mereu se rupe;
Un an mai trecă, vr'o dece încă,
Bulgări nimicu 'n grópă mi-astupe.

Sēmēntă 'n vânturi pe brazde sameni,
La tómnă tu róde vei culege,
Nestrămutată veșnică lege:
Din om țérină, din țérină ómeni.

Pěr alb! cu bine veniși pe lume!
Senin și nuori, plóie și sóre;
Purcede risul după plânsóre;
Din tot trăi-va, póte, un nume.

Se duc bētrânii, și vin cei tineri,
Poveste veche, poveste nouă,
Căci joi de plécă sosește vineri,
Tot în vecie merg amēndoue.

Dar timpurie ți-a fost sosirea
Pěr alb! la tine nu cugetasem;
Ce este traiul nici nu gustasem,
Atât de tristă mi-a fost ursirea.

În ochi să-mi paie strălucitoare
Măcar o gênă din auroră;
Pe 'ntinsa mare stam lângă proră.
Zărind limanul, nóptea-mi pogóre...

Plecam atuncea cu voie bună,
Vēdēnd cum vieța din mórte-apare;
Scânteia-mi slabă putca s'apună,
Un cer de rađe 'n locu-i resare...

Tineri de astăđi, bētrâni de mâne,
Voi, mai fericite, în ochi zărî-veți
O đî mai dulce; voioși muri-veți;
Trecutul jalnic cu noi remâne.

O flóre se pierde și alta se prinde;
Un cântec se uită și altul se 'nveță;
Se duce o vieță dar naște o vieță;
Un sóre se stinge și altul s'aprinde.

ION CATINA.

Omul își petrece vieța judecându-și trecutul, plăr-gēndu-și prezentul și temēndu-se de viitor.

*

Fără femeii inceputul vieței noastre ar fi lipsit de ajutor, mijlocul de plăceri și sfârșitul — de mângăieri.

Măriuca.

Dșorei *Ecaterina Missir.*

I.

Pe malu Bistriciôrei îi móră Măriucăi.
Harnică-i móră, harnică Măriuca.
Abiá prind a mijí dorii și Măriuca o și făcut ochi, o și dat fuga la móră să scóle pe morar.
In bătătura morii poposesc patru, cinci cară, cu câte două ori trei saci plini cu popușoiu; boii dorm, tolăniți de-oparte și de alta a oiștei; rumânii dorm, cari in car de-asupra sacilor, cari subt car pe câte-o mână de nutreț.

Nu i-a putut ajunge rându ieri și amú Măriuca dá zor morarului să deschidă la iezătură...

Móra-i nouă, nouă, cu doue pietre, ridicată de om meșter, că ți-i drag să te uiti la dênșă.

Și Pétru Mușat, care-o fost Măriucăi bărbat numai vr'o șase luni, fusese bun meșter, sáracu; muncise din plin și bine, ca pentru lucru lui, și cu milă de paraua care-o dase pe scânduri și pe lemne.

De când o lăsase Pétru Mușat, Măriuca se făcuse in patru și uite s'apropiá anu de vedúvie și ea se trudiá tot singură, numai cu moșnegăria de morar, care trăgiá mai mult a-lene.

Și făcea bună trebă Măriuca.

Las' că nu erá móră, ca móră ei, pe aprópe, da vorba dulce mult aduoe, ci-că, și vorba Muriucăi erá dulce ca faguru.

D'apoi ochișorii cei albaștri cari săgetau drept la inimă când se uitau numa' o clipă la om!

Încai de istetă, nici mai erá vorbă: să fi poftit la șagă cu dênșă, și numa' să te fi tinut pe urmă s'o asculti: la una îți respundea doue și la doue, noue...

Când rideai cu dênșă, șcieai că rîdi încai cu tótă inima, că aveai cu cine ride.

Flăcăii se dădeau in vânt după Măriuca și nu numa' unu ori doi, o așteptau s'alégă...

Și tot așteptând și poftind la Măriuca, să 'ndemnau la móră cu câte te miri-ce de multe ori, numa' de dor s'o vedă și s'asculte la ea.

Măriuca șaguiá cu tótă lumea, da cu nici unu nu-ș da cot, pe nici unu nu-l lăsá s'o pișce...

Și numa' să se fie făcut vr'unu, șcii, olecuță mai năzuitor, și hâtra de Măriucă mi-l frigea la vămuelá de-i mergea peticile!

Mulți din flăcăii satului se puseseră să pândescă pe Măriuca de n'avea cumva ibovnic pe-ascuns.

De undel Nici urmă nu dovediră.

Și se cruciau că ce fel de muieră erá și ce gânduri avea de nu da pas niměnui, de n'alegea pe nimeni!
Numa' Moș-Trohín șciea taina Măriucăi, numa' el, ghidușul!

Și iacă, după ce Măriuca porni móră și se infipse in prag, cu mânilé in șolduri și cu rădětórea intr'o mână, iaca-i zăríră ochii, venind și venind spre móră, pe ghidușu de Moș-Trohín.

Și cum îl zări, nu-ș ce-i trecu prin inimă, așá ca o impunșetură, și par că-i ríseră ochii și par că-i ríse gura mai cu drag.

Și-i arátos la chip, moșnegăria!

Ochii, tot vioi și isteți, îi strălucesc subt stuhăria de sprâncene sure; dinții îi are cunună; pėru și mustățile ninse, ninse, de te socoteșce in toiu iernei, când i le veđi.

Și calcă drept și voiniceșce, Moș-Trohín; nu-i pasă că duce in spinare optđeci și trei de ani, par c'ar fi optđeci și trei de nuci!

Numa' decă Măriuca se făcuse vóiósă că vedúse pe Moș-Trohín venind, par că i se cam intunecă inaintea ochilor când moșnégu se apropiá.

— Bună diminéța, Măriuco, îi grăi.

— Să dee Dumneđu a bine să fie, moș-Trohine; numa' par că-ți plouă amú, in resărit de sóre...

— Ba îmi ninge, fa Măriuco, îmi ninge in apus de vietă și iacă am alergat să me încăldesc olecuță la focu ochilor tei, sáruta-i-aș! grăi Trohín, dar par că nu tocma vóiós cum îl arátá șaga.

— Apoi Moș-Trohine, n'o să-ți cam ție de cald, ríse Măriuca. Del n'ei fi vrénd să te socoți tot muguraș...

— Ei, las' că șciu eu, fa Măriuco, șciu c'am ajuns o bietă ciótă care și 'n foc fumegă, iar flacără pace să scótă!... Numa' decă me ved lângă tine, uite, tot in-verđesc par că și mi se 'ncarcă inima de muguri...

— Albi ca omětu, Moș-Trohine, mai đise nevěsta.

— Apoi s'o bată pustia de bėtrânețe, că n'are cređăměnt... Iar decă ți-am grăit de muguri, erá de mugurii nădejdei c'o să-mi fi într'o đi norá...

Măriuca nu mai ríse...

Iar móră se 'nvěrtiá și apa clocotiá la scoc...

Fața Măriucăi se inoură; ochii i se rourară; par c'o inecă un oftat lung și apėsat; iar gândurile o furară.

— Măre, Vlad al dtale, Moș-Trohine, grăi Măriuca dup'o clipă, doue, — nu se mai gândeșce el la o morărěsă ca mine... Hehei!... la těrğ sânt dudučuți de celea gătite frumos care i-or fi sucit de mult minți. Ca cum socoteșci! Altmintrelea și-ar mai aduce aminte că trăim și noi pe ésta lume, colea, pe ist mal al Bistriciôrei...

— Ia taci, Măriuco bre, că se gândeșce el, n'ai grijă; da șcii tu, omu-i din fire inděrětnic și une-ori îl ia apa făr' de veste... Iar când îi vine olécă de minte și stă și se gândeșce, vede c'o remas, din tóte cele trecute, cu urlētu morii și cu bătăia vėntului... Vorba-i, fa Măriuco, eu nu l'aș vré pe Vlad să se lověscă cu capu de tóte și să remăe multă vreme amețiț... Dec'am iscodí ceva, măre, care să-i aducă minte la cap mai din vreme? Hai? cum dai cu gându, Măriuco? Tu ești istetă foc și pe urmă ești muieră... Dec'ai stěrní tu ceva? Ia veđi, bre, Măriuco, ia veđi...

— Apoi m'oi gândí, Moș-Trohine...

— Da ia spune drept, bre Măriuco, ți-i drag Vlad? ți-i dor de el?...

Măriuca prinse-a căutá in jos pe Bistricióră și iar i se rourară ochii...

Doi trandafiri îi in floriră pe obraz; și par' că inghiți in silă un nod care i se puse in găt.

— Nul nu-mi mai este drag, că nici eu nu-i mai sânt lui dragă...

Apoi, se aședà pe prag și-și ascunse capu in pólă.

Iar móră se 'nvěrtiá și apa clocotiá la scoc...

— Măre, ia lasă fa Măriuco, și nu te cuprindă mahnirea, că dragă i-ai fost și dragă-i ești... Numa' ia veđi de născocesci ceva ca să-l rupem de těrğ...

— Haide Măriuco la vămuelá!... îi strigà atunci un flăcău care sfěrșise măcinatu unei chile de păpușoiu.

— Iacă te-oi vămuf, bádică, — numa' nu strigá ca la surđil!...

(Va urmá.)

N. RADULESCU-NIGER.

Alburnus in Lucania, Alburnum in Dacia.

In articolul meu: «Musca columbaciă și strechia» am citat din Georgicon lib. III vers 143 etc. a lui Vir-

vărați (propri) din Lucania, Apulia, Gallia, Rhätia, Noricum și mulți Pirusti din Dalmația¹. Acesta e o temă de prea mare însemnătate pentru istoricii și limbiștii noștri, pentru că noi din mai multe țări ale imperiului am adus cu noi numiri locale, cuvinte și datine dela

MICUL PICTOR.

gilie, carele spune că Oestros seu strechia eră in mulțime in giurul pădurilor dela muntele Alburnus in Lucania.

Herzberg, scriind despre coloniile romane aduse in Dacia, dice «că in Dacia s'au adus și Romani ade-

popórele invecinate. Scrutările mele, in parte mare, au

¹ Dr. G. F. Herzberg, Geschichte de Römer in Alterthum III pag. 538... aber auch eigentliche Romanen aus Lucanien, Apulien, Gallien, Rhätien Noricum, und viele Piruster aus Dalmatien.

țintit la deslucirea acestei teme, și pentru acésta și de de astă dată voi atinge acésta temă.

Muntele Alburnus ași se chiamă: monte di Postiglione; riul Tanager ași Negro și riul Silarus, ași Sele și ași vedem că Italianii nu susținură numirile vechi.

În mina de aur a lui George Ianki în Lőrincz Igen la an. 1786 s'au aflat doue tabulae ceratae, adică doue table de lemn, ce erau trase cu cêră, și în cêră scrisore latină sgrăbălată cu condeiu, și dovedite, că tablele s'au făcut la an. 167 d. Cr. adică, cam în al 60-le an după colonizare¹. În aceste table se amintesc doue orașe romane pe acel timp, anume: Alburnum majus și Alburnum minus, adică Alburnu mare și mic. — Acî în apropiere a fost Auraria maior (ce se ăice a fi Abrudul) și Auraria minor (Zlatna); dar numele Alburnum s'a susținut nencetat². Neugebauer ăice: Și e încă de a amintî, că satul Bucium, ce zace în apropiere de Roșia și de Abrud, și acuma (la 1851 când scrie) pörtă încă numele Alburnum³. În Auraria maior și minor și în Alburnum Romanii au avut coloni și dirigători deosebi pentru minele (ocnele) de aur. — Pe acest teren, ași locuesc Moșii, pe unde tot poporul e numai rumân.

În istoria vechiă și mai nouă în mii de casuri e dovedit, că ómenii, cari se mută din un loc în altul, localitățile noue le numesc după numirile vechi din țera din care au venit. — Cumcă în Dacia a fost un oraș Alburnum, dovedește, că locuitorii, Romani din Lucania, de lângă muntele Alburnus s'au aședat impregiur de Auraria maior și minor, că au aflat locuri cam asemenea celor de lângă muntele Alburnus, și din aceste cause orașul lor nou din Dacia s'a numit Alburnum.

În Italia vechiă, nume de munți după formațiunea numelui Alburnus a fost încă Taburnus în Campania, și Volturnus în Samnium și debunăsémă în Dacia mai înteu s'a numit un munte Alburnus, și dela acesta, orașul Alburnum, ca în Italla dela Volturnus, orașul Volturnum.

Aceea, că în Lucania s'a aflat muntele Alburnus și în Dacia orașul Alburnum, nu se pôte atribuí unei întemplări, ci numai legăturai vechie între locuitorii din giurul muntelui Alburnus și din orașul Alburnum.

Tot în țera Moșilor se află și Abrudbánya și Abrudfalva, adică: de doue ori numele: Abrud.

Acest nume ne conduce la numirea munților Abruzzi din Italia, anume partea mai înaltă a Apenninilor centrali, cari zac între riurile Tronto și Sangro, curgătoare în marea Adriei. Vêrful cel mai nalt se chiamă Gran Sasso d'Italia adică: stâncă mare a Italiei. — Abruzzi în anticitate, după geografele vechi, nu au avut acest nume, dar la poporul vechiu a trebuit să existe numele: Abrudii, ori Abruzzi, ori Abruții⁴. Locuitorii de

¹ Dr. I. F. Neugebauer: Dacien aus den über resten den Classischen Alterthums p. 187, iară la pag. 190 e tabula cerata în care vine . . . ad Alburnum.

² În Lex. de conv. al lui Mayer la: Abrudbánya (nemț. Grosz-Schlatten) se ăice: La Romani Alburnus Major s'au Auraria. Astfel numele orașului îl pune: Alburnus și-l identifică cu Auraria. Tot acolo Zalatna sat la Romani Ampela lângă riul Ompoly. Auraria la Slavi: Zalatna, pentru că Zlato la sêrbi și boemi, Zloto la Poloni, însemnă aur. Schlatten nemțește o formațiune din Zalatna, Slatina. Eu Alburnum nu-l pot confundă nici cu o Auraria.

³ Neugebauer pag. 190 Und est ist noch zu erwâhnen, dass das in der Nähe von Vöröspatak und Abrudbánya gelegene Dorf Bucsum auch jetzt noch den Namen Alburnum führt.

⁴ Abrud constă din doue vocale, ab e identică cu ab din Abnoba, numele unui munte din Rhen, și însemnă: nalt, mare; rud e identic cu rad, rod din numele: Râdna, Rodna și însemnă: munte. În Sicilia se află Montes Nebrodes, ca continuarea Apenninilor.

pe terenul munților se chiamă Abruzzesii, ei se ocupă deosebi cu prăsirea de vite domestice, și fiind că pământul lor e slab pentru bucate, locuitorii în timpul secerișului se scobor la câmpii și acî lucră ca să-și ducă bucate acasă pe iernă. Trăesc întocmai ca Moșii.

Numele Abrud și Abruzzi pe fața pământului nu se mai află. Aceste numiri asemenea nu pot aseménă din întemplare, ci arată, că la Auraria maior și Auraria minor s'au adus coloni și din munții Apenninilor, cari în partea respectivă s'au numit: Abrudii, și un munte singur, Abrud.

Acuma returnând pe un minut la Oestrus și strechia, ne aducem aminte, că acest cuvânt în forma oestros s'a aflat încă la Homer, și astfel o mie de ani ant. Cr. că în tótă Italia și Spania pentru de a esprimă, strechia, se folosește cuvântul vechiu latin: asilo, din asilus: și că oestrus s'a folosit la Romanii, cari au fost amestecați cu Graii adică Grecii, și după Virgiliu, se folosește pentru un pregiur din Lucania, unde s'a aflat strechia.

Romanii aședăți la Dunăre, la gura Cernei, la ad Mediam (Mehadia, băile lui Hercules) au aflat acî insectul oestrus, pe carele l'au cunoscut din Lucania și au știut numele lui din graiul poporului, și încă acolo își va fi format numele de: estricula, ori de strecla ori chiar de strechiă, și acest cuvânt, cutrierat de mii de ani s'a susținut pe locurile unde este strechiă și l'au lătit mai în tóte părțile locuite de Romani.

În acest mod putem vedé că numele Alburnum și strechia le-am adus din Lucania, iară Abrud, din giurul munților Abruzzi.

Și fiind că e o temă de frunte pentru noi de a scrută, că din cari părți ale Italiei și ale imperiului sînt aduse coloniile romane în Dacia? căci acésta se ține de începutul istoriei și de isvórele limbei nóstre, — eu cred că avem mare lipsă de asemenea scriitori, căci numai astfel se va puté edifică un ceva întreg și deplin.

AT. M. MARIENESCU.

In luncă.

Nóptea vêful își aruncă
Peste codri și câmpii;
Noi, plimbându-ne în luncă,
Privim stelele-argintii.

E tăcere; numa 'n vale
Trestiiile mai foșnesc,
Îngânând c'o dulce jale
Doina celor ce iubesc.

Dar curênd se umple zarea
De un glas fermecător:
S'a trezit privighitórea
Și ne cânt' amênduror.

Ș-atunci vântul cel de nópte
Alergând în depărtări,
Din spre luncă duce șópte
Ș-un parfum de sărutări . . .

VIRGILIU N. CIȘMAN.

inilor. Neb e identic cu nob din Abnoba, dar stând la început însemnă nalt, mare; rod din Neb-rod-es e identic cu rad, rud. În numele Abruzzi, d a trecut în z, t, ț. Aprópe de Abrud e stâncă: Detunata, a cărui nume prin de arată, că e format de pe timpul, când s'a vorbit latinește în Dacia.

F a b u l e

de Otto Leixner.

Rața și cocoșul.

O rață admiră pe cocoșul cel mai mare din curte pentru pașii lui, hotărâți și mari cu cari înaintă așa de repede. Ea se hotărî de-a se părăsi de tot a mai înnotă în iaz, și esercită umblarea, neobosită. Prin străduința sa o duse așa de departe a face pași ca un cocoș de rënd, fără inse a se pute asemui cu modelul distins — ceea ce ea își inchipuia, și deci, privi cu dispreț la surorile ei. Atunci o agrăi una: »Ce-i drept, admir mersul teu, dar totuș gălesc că e o neroție când cineva renunță la dezvoltarea talentelor naturale, lui înăscute, cu scopul de a-ș însuși altele meșteșugite.»

(Acésta o fac fetele cari absolut vreau să fie savante și își dau aparența ca și cum tot ce-i femeesc — e sub demnitatea lor.)

Mopsul și oglinda.

Un mops resfătat și van, pași pe nevedute, înaintea unei oglinzi. Când el vedu naintea sa figura diformă și urtă dișe: »Pfui, ce creatură ordinară, scârbosă! Totuș, eu sânt un altfel de flăcău!»

»In oginda adevărului nici odată nu ne recunoșcem» — respunse oglinda.

Motanul și cănele.

Un motan și un căne se certau violent. — Numai cода mea e cода adevărată, cода pentru sine! — dișe motanul. »Ba, fu respunsul. O cода netedă nici nu corespunde ideii unei code. Numai cea tufosă satisface scopului seu. — Ce? Tu ești un prostănac! — Iar tu, un ciufingar!» Și suflând greu și lătrând se repediră unul spre altul.

(Adversarii politici, ce-i drept, se pot ocări reciproc, dar nu convinge, cu atât mai puțin înțelege.)

Furtuna și valul.

Cu o ură turbată vije furtuna în impregiurul unei crepătură de stânci, spre a o returnă. În sfârșit își lăsa aripele obosit și dișe valului: — Cum se face că eu, cel tare, obosesc unde tu învingi? — Pentru că puterea neînfrănată obosește ingrabă, eu inse nu poposesc nici odată și sânt răbdătoare.

Vięta adevărată.

Intre burueni înalte începù a incolți un stejărel tiner. Ele priviau la densusul indispușe și îi purtau dușmănie în tot felul intru cât adecă se încercau a-i răpi lumina și puterea hrănitore a pământului. El inse, conșciu de puterea sa înăscută, răbdà tôte. Când apoi după niște ani el își ridică corona cu mândrie deasupra buruenei, atunci tôte îi șoptiau cu supunere în glas l ingușitor: — Am spus dór, noi totdeauna că tu ești un talent mare.

Brósca sunătoare.

O brósca sunătoare murdară, sta la marginea unei bălți și predică tovașilor sei: — Ce animale murdare mai sânteți voi! Numai în noroiul cel mai mare ve simțiți bine, în loc să ve curățiți în riul clar. Priviți numai la lebeda cu penele ei albe ca zăpada. E o adevărată bucurie a privi la dēnsa. Ve luați pildă!» Acum, una dintre ascultătoare își ridică graiul: — Ei bine, decă tu

prețuești atât de mult curățenia, de ce trăești și tu tocmai ca și noi? — Tu ești o tivgă gólă, respunse brósca, — decă aș vré să me ocup cu curățenia mea proprie, când aș avé séu mi-aș puté găsi timp a vorbi și ocări asupra murdăriei altora?

TRADUSE DE: LUCREȚIA RUDOW-SUCIU.

~~~~~

Poesii populare.

— Culese din comuna Maidan. —

De dragoste.

Sui la deal, cobor la vale,
Me 'ntelni cu badea 'n cale,
Cu căruțu plin de lemne,
Cu cărpa plină de pene.
Eu cerui o pănușică,
El ceru căta guriță,
Eu guriță nu ț-oai da,
Că-i gurița cântărită,
Cu cântari dela pitari,
Tótă litra opt crițari,
Cu cântarul satului,
Să o țin bărbatului.

Mândră de dragostea noastră,
A 'nflorit un pom în cóstă,
Dar dușmanii l'or aflat,
Și s'or dus de l'or tăiat,
Hai să luăm noi apă 'n gură,
Să ducem la tăietură,
Ca pomul să prea 'nfloréscă,
Dragostea să ne mai crească;
Când pomul se va uscă,
Dragostea se va strică.

Flóre mică, flóre mare,
Șeși pe crengă nu picare,
Până vine bădița,
De pe crengă să te ia,
Să te pună 'n pâlăria,
Să se porțe 'n făloșia.

Măi bădiță copil prost,
Dar aseră unde ai fost,
Eu nimic n'am mai durmit,
Tótă nóptea te-am străjit,
Cu feréstra destupată,
Și cu ușa descuiată,
D'ar fi badeo cu putință,
Te-aș băgá în sín la criță,
D'ar fi badeo cu putere,
Te-aș băgá în sín la pele.

Șcii tu mândro ce ț-am spus,
La cules de cucuruz,
Să porți penă de colia,
Să-mi fii dragă numai mie,
Dar tu purtași penă albă,
Să fii la tótă lumea dragă.

SALON.

Pătrunjel asasin.

Tică Pătrunjel, băcan, se retrăsese din afaceri. Cumpărase o casă la țeră, avea găini; trăia fericit și se putea număra printre aleșii cari își realizează pe pământ visul dorit.

Pătrunjel era băiat bun; îi plăcea grozav să-și primescă vecinii. Titirică era prietenul lui cel mai bun.

Se veduseră la cafenea și făcuseră o partidă de biliard. Se imprieteniseră cu toată dușmănia ce aveau între dâșii din pricina carambolașului.

Titirică sta la capetul satului: în toate joiile venia, fără multe complimente, să mânânce la Pătrunjel.

Intr'o joi, dar, pe vremea când pepenii sunt copti, Titirică sosi ca de obicei.

— Dna Pătrunjel, ți se Pătrunjel, a plecat în oraș cu bucătăreasa; o să se întorcă târziu. Sântem singuri. O să ne gătim noi mâncarea.

Pătrunjel își puse șorțul nevestei, iar Titirică șorțul bucătăresei. Și pe când unul pregătea legumele, celalalt se ocupa cu friptura.

Fu un ospet frumos.

Un pepene copt bine, cultivat chiar de Pătrunjel, apără după mesă.

Titirică se inebunia după pepeni; nu lăsa decât semințele și coșea.

— Am mâncat cam mult, ți se el după cafea, îmi cântă în stomac.

Și deveni tăcut.

Pătrunjel se scula fără să dică ceva, deschise un dulap în care se afla spițeria lui, și luând o sticlă, turnă în gura lui Titirică, preț de o lingură de cafea.

— Lasă că știu eu să te ingrigesc, ți se el. Ți-e mai bine?

Titirică își mângăia stomacul cu mâna făcând din cap un semn afirmativ; și de-odată bărbia îi cădu pe piept, și pără că doarme.

— Somnul ăsta are să-i facă bine! murmură Pătrunjel, încântat de lecul lui.

Și până să se deștepte Titirică, el să apucă să spele vasele.

Peste un cias, intră în odaie în vârful degetelor, Titirică nu se deșteptase.

— Să me duc să-mi ved gâinele, își ți se Pătrunjel.

Cască gura în curte o jumătate de cias ușuind gâinele. Titirică dormia mereu.

— Doarme cam mult, ți se Pătrunjel. Să me duc puțin în grădină.

Siete în grădină mai bine de uncias. De astădată de sigur că Titirică o să fie deștept.

Titirică dormia într'una.

— Dar asta? murmură Pătrunjel.

Și începă să-și împingă prietenul în spate, întei încet, apoi mai tare și la urma urmei cu pumnii. Titirică nu se mișcă.

Atunci o sudore rece ingheț pe Pătrunjel. Nu cumva i s'a întemplat vre-o nenorocire? Nu cumva l'o fi lovit apoplexia? Pepenii sunt posnași.

Descăcău mâinile lui Titirică și i le bătă. Îi deschise gura și suflă în ea. În sfârșit, ne mai știind ce

face, începă să-l gidele subțioră, ridend cu hohot ca să-l ațite. În inimă, săracu Pătrunjel numai poftă de ris n'avea.

Titirică remase inse nemișcat ca o statuie.

Pôte că cră mai bine să-l lase să doarmă, și pe urmă o să se deștepte el singur.

Pătrunjel se duse în grădină și începă să se plimbe forte turburat. Dar deodată îi veni în cap ideea că celalalt își bate joc de el.

Se puse în fața lui.

— Aseultă-me, Titirică, nu mai face prostii. Ajung atâtea...

Titirică nu se mișcă.

— Titirică, dragă Titirică, Tică, Ticuță, Ticușor, Puile...

Pătrunjel întrebuiță toate tonurile: ale dragostei, ale mirării, ale grôzei. «Puiule» fusese ți se cu vocea tremurândă; și-o piétră s'ar fi mișcat, Titirică remase inse nesimțitor.

— Ah! așa e vorba, ți se atunci Pătrunjel.

Și, simțind că se face al dracului, trânti prietenului seu o palmă zdravănă.

— Nal să vedem acum!

Titirică se clătina și-i cădu capul sub mesă.

— A, ha! Vrei să me sperii?... Hei, hei, nu merge la mine! Na și na și na.

Desnădejdea făcuse pe Pătrunjel un turbat. Cără la palme, fără să ție socotelă.

Deodată, remase cu brațul în aer. Dar decă era adevărat? Dar decă Titirică nu se prefăcea?

Își luă pălăria și eși ca vântul.

Unde se ducea? Ei, unde să se ducă? La doctor. Dar cum dracu nu se gândise până acum?

Era numai la câțiva pași de casa doctorului când un gând grozav îl opră în loc.

Dase laudandum lui Titirică; cel puțin el credușe că dase. Pôte că se înșelase; pôte că otrăvise pe Titirică; o să i se facă autopsia; o să se descopere otrava, o să fie arestat, judecat, condamnat, tîrăt la ocnă pe viêtă.

Ocnă!...

Ideile i se ciocnău în cap; simția par că în minte o móră de vânt care se întorcea mereu.

Se întorse înapoi. Ș-apoi cine știe? Pôte că Titirică s'a sculat?

Zadarnică nădejde! Titirică era acum verde. Mă-nile lui erau reci ca marmura; inima nu-i mai bătea.

Era curat o tragedie. Pătrunjel își viră capul între mâni, posomorit pierdut, nemai vedend în fața ochilor decăt acel corp numișcat, acele membre inghețate, acei ochi închisi; și dincolo de use par că auđia sgomotul ce făceau advocații pledând la curtea cu jurați.

Era singur, fără martori. Nimeni n'o să-i afirme inocența. Totul îl acusă. Cu neputință să se pôta apără, Titirică fusese vedut venind la Pătrunjel și se știe pe urmă că el venia în toate joiile la dâșul. Fusese și el vedut plimbându-se prin grădină. Se simția pierdut.

O singură scăpare îi mai remănea.

Luă pe Titirică în brațe, îl puse pe scaun și, înhâmându-se la el, tîrindu-l de umeri, de picioare, de cap, îl duse până în fundul grădinei.

Se inseră. Deodată o scândură cădu lângă el și Pătrunjel sări în sus stigând, gata să se bată, credușe că îl arestază cineva; umbra unei pisici care se urcă pe zid, îl mai asigură puțin.

Lângă gard se vedea o grôpă mare plină de bă-

ligar. Pătrunjel strecură în ea cadavrul prietenului său Titirică. Picioarele îi eșiau afară: le învăli cu paie.

— Adio, Titirică! duse el cu lacrimi în voce.

Acolo, cel puțin, victima eră în loc sigur; n'o să fie descoperit îndată. Pătrunjel avea vreme să fugă.

Ajunse la câmp, umblând mereu înainte la întemplantare.

Nu mai avea decât un gând: să fugă, să fugă la capătul lumii; dar picioarele nu mai vreau să-l ție. Eră silit mereu să stea jos. Se legase cu o batistă la cap ca să nu fie recunoscut. Născociă deja șiretlenii de criminal.

Trei ciasuri fuseseră destul ca să-l arunce în prăpastie din vârful unei pozițiuni asigurate, să facă din el un asasin, să-l vère în mocirla scelerăților. Ce-i păsă lui de conștiință? N'o să fie mai puțin vinovat în ochii lumii; și crima lui o să pară și mai oribilă cu cât omorise pe prietenul său cel mai bun. Insedar fusesse cinstit cincideci de ani, insedar fusesse vèrtuos, insedar sperase să móră în patul lui! Bietul Pătrunjel! Săraca dnă Pătrunjel!

Se vedea pe banca acușătorilor: președintele îi vorbiă; îi pusesse în față hainele victimei, și, în fund, mulțimea urlă, amenințând să-l măcelărescă.

Atunci gróza îl cuprindea, îi da aripi și începea să fugă. Cu tóte astea, se opriă, creșdend că aude alergând pe urmele lui. Copacii luau forme ciudate în nópte. Vèntul șoptiă: Otrăvitorule! și se opri îndelung pe malul unui lac, cu gândul să se arunce în el. Un șgomot de pași îl făcu să întórcă capul. Doi jandarmi veniau spre el, înalți ca munții.

— S'a sfērșit, gemu sāracu Pătrunjel. S'au luat după mine. O să me aresteze.

Se ascunde după un gard, jandarmii trecură înainte.

Pătrunjel rătăci un cias sêu doue, nu mai vedea, nu mai audiă. Capul îi bătea pe umeri, ca o tivgă gólă.

— Acum aș fi în patul meu, se gândi el.

Și, pierdut de spaimă, se isbi cu capul de un zid, case se ridică în fața lui, negru ca și crima, ca și gândul, ca și căința lui. Totuș o lumină se strecură pe sub ușa zidului. Sleit de putere și de energie, bătú. Se audi o voce înăuntru.

În sfērșit cineva îi deschise.

Pătrunjel scóse un țipăt de gróza.

— Titirică.

Eră Titirică în persónă; se deșteptase în grópa cu bāligar. Rídea ș-acum.

— Ștregarule! îi duse el ríșdend.

Dar atunci îi dase laudanum cu adevèrat, dar în doză mare.

Nu otrăvise pe nimeni!

Nu făptuise nici o crimă!

N'o să móră în ocnă!

Și-l pipăiă cu vârful degetelor, ca pe un lucru delicat, fiindu-i frică ca să nu aibă în fața lui umbra lui Titirică.

Nici odată inse de atunci Pătrunjel n'a iertat pe Titirică de spaima ce a tras-o în șaia aceea din pricina lui.

CAMIL LEMNEANU.

Un amor romantic.

Sèptemănila trecute tóte diarele au publicat niște amènunte fórte interesante și romantice despre un amor,

al princesei Elisabeta de Bavaria, nepóta împèratului și regelui Francisc Iosif.

Tinera princesă s'a inamorat foc de baronul Otto Seefried, locotenent bavarez și s'a jurat că n'are să fie a altuia, decât a lui. Părinții s'au opus, dar bunicul a spriginit dragostea nepótei. Tinerii s'au cununat într'un sat din Elveția. Mirele a eșit din armata bavareză și Maj. Sa l'a numit supralocotenent într'un regiment din Silezia.

Publicăm în fruntea foii nóstre portretele fericitei pãrechi.

Micul pictor.

Tatăl s'a dus de acasă și a lăsat deschisă ușa atelierului. Micul Ionel, care s'a uitat de multe ori cum lucrăză părintele său, se furișă cu frățiorul său în atelier, apucă penelul și se puse pe lucru, după cum arată ilustrațiunea nóstră a doua. Ce bucurie o să aibă pictorul la rentórcere!

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Șciri literare. Dl Ioan Slavici a publicat la București un studiu istoric, intitulat «Ardealul». — Dl G. N. Lazu din Pietra, care s'a făcut renumit cu o critică în contra dlui Coșbuc, anunță că-și va tipări într'un volum traducerile. — *Scrierile lui Gr. Alesandrescu* au apărut la București într'un volum de 453 pagini, cu portretul poetului și cu un facsimile; drept prefață se publică o amintire a dlui Ioan Ghica. — Dl G. D. Teodorescu a scos la lumină în București o lucrare intitulată «Istoria filosofiei antice», Orientul, Grecii, Romanii, Creștinii.

Rustice. Dl N. Radulescu-Niger, bine cunoscut și din colónele foii nóstre, a scos la lumină în București de odată doue volume de cuprins beletristic. Ele pórta titlul comun de «Rustice» și cuprind, volumul prim poezii, al doile nuvele. Poesiile sânt scóse din viața poporului și sânt scrise în o limbă neoșă romănescă, preserată cu mult farmec dragălaș, care ni se presintă printr'un umor natural și particular. Unele din ele s'au publicat întèiu în fóia nóstră, cetitorii le cunosc dară bine. Volumul e dedicat dlui G. I. Ionescu-Gion. Ai doile volum cuprinde nuvele și anume: Bucuria cea din urmă, Moș Tudor, Dângău, 6 august pe Ceahlău, Măriuca (pe care o reproducem în nr. acesta), Sapa și lopata, Un primar și jumătate. Tóte tratéză sujete din viața dela sate, într'o formă poporală reușită, în care s'au străcurat și o mulțime de provincialisme moldovenești. Prețul fie-cărui volum e câte 3 lei 50 bani. De vèndare la București, în librăria Socec et comp.

Academia Română se va întruni anul acesta în sesiune generală la 15/27 martie. Anunțăm acésta, spre a rectifică șcirile diarelor din București, cari aprópe tot-dauna publică informațiuni gresite și superficiale despre lucrările areopagului nostru literar. În sesiunea acésta are să se facă recepțiunea dlui Tocilescu ales mai de mult și a dlor Ollanescu, Naum, Xenopol, Kalinderu și Babeș, cari s'au ales în sesiunea anului trecut. Este inse probabil, că unele din aceste recepțiuni se vor amănă pe anul viitor, căci nu va prea fi timp să se pótă face tóte.

Ateneul Român din București ș-a început conferințele duminică la 16/28 ianuarie. Inaugurarea s'a făcut prin desvélirea bustului lui Traian, cu care oca-

siune dl vicepreședinte C. Esarcu a ținut o cuvântare, apoi dl Gr. G. Tocilescu a vorbit despre Traian. Pentru conferințele următoare s'au înscris dnii: D. Nenitescu: Problema populației, Gr. Ventura Originea muzicii naționale, C. Dimitrescu Iași Criza morală, A. C. Popovici Naționalism și federalism, SS. C. Mihăilescu Ideea și voința ca puteri sociale, C. C. Dobrescu Dile mari din istoria contemporană a Românilor, N. A. Popovici Femeia din punctul de vedere al economiei naționale, D. I. Ghica Calendarul la popoarele antichității, Delavrancea Revoluțiunile Românilor de peste Carpați, N. Xenopol Psihologia mulțimei, M. Calloianu Știința istoriei, G. Pallade Lupta pentru drept, P. Christeanu Desvoltarea forței în istoria omenirii, Th. Speranță Modă, N. Iancovescu Națiune-patriotism, A. Dimitrescu Despre Macaulay, D. A. Teodor Poesia față cu evoluția limbajului și cugetării, Ionnescu-Gion Mihail Kogălniceanu, G. C. Dragu Din obiceiurile și viața suflăscă a animalelor, Buzoian Determinismul în istorie, R. Missir Evoluțiunea dreptului, Smara Despre feciorii și fiicele noastre, N. Pătrașcu O nouă direcție în creșterea femeii române, L. Antonescu Femeia în literatura populară.

DL Tocilescu apreat în Prusia. Academia de științe din regatul Prusiei a trimis o adresă Academiei Române, în care insistă asupra marelui însemnătate a cercetărilor dlui Gr. Tocilescu despre așezămintele romane de pe malul Oltului. Academia din Berlin arată că aceste cercetări stau în strînsă legătură cu lucrările analoage întreprinse pentru limesul roman din Germania ba, chiar că ele pot fi mai însemnate în rezultate decât toate celelalte linii de apărare ale imperiului roman. Academia română a recomandat cestiunea dlui ministru al instrucțiunii.

TEATRU ȘI MUSICĂ

Știri teatrale și muzicale. *Dna Darclée*, primită cu atăta entuziasm acum doi ani la București, în curând iarăși va sosi acolo și va debută mai multe seri. — *DL Em. Antonescu* a cetit comitetului Teatrului Național din București o piesă originală «In prēja tronului» care s'a admis pentru stagiunea viitoare. — *Trupa de operetă din Craiova*, închidându-se acolo stagiunea, se va duce la București, unde va da o serie de reprezentațiuni. — *DL Musicescu*, cunoscutul compozitor național și dirigent al corului mitropolitan din Iași, a trimis reuniunii române de cântări din Lugos un tablou cu portretele coriștilor sei. Corul din Lugos i va trimite de asemenea portretele membrilor sei.

Serata teatrală din Cernăuți, arangiată de societatea academică «Junimea» de acolo și pe care o anunțăm și noi, a reușit foarte bine. Dramoletul intitulat «Nino» de Cerchez, o încercare dramatică nu tocmai din cele mai reușite, a fost bine reprezentată de *dna Zaloziecki*, dsóra *Renney* și de dnii *Pantasi*, *C. Stefanelli*, *C. Isopescu* și *D. Popovici*. *Dra Tomiuc* și *Nicu cav. de Flondor* au executat brilliant pe două pian. *Op. 73 Rondo de Chopin*. *Dra Gribovici* cântă cu multă dulcătă două piese «Dorul» și «Serenada» de *Tudor cav. de Flondor*. Apoi dnii *N. cav. de Flondor*, *Tarnovietchi* și *G. Mandicevski* executară un trio nou pentru violină, violă și pian, de dl *e Mandicevski*. În sfârșit s'a jucat o comedie hazlie «Mademoiselle Mephistophele» de autorul basarabian dl *Const. de Stamati-Ciurea*. În această au escelat *dna Aspasia Mischievici* și dl *G. Pantasi*. Au urmat apoi tablourile vivante, care

au fost primite cu aplaus; cel mai frumos a fost tabloul: *Sórele*.

O fôie musicală. Profesorul de muzică și cânt din Blas, dl *Iacob Mureșianu*, a înființat încă la 1888 o fôie musicală sub titlul «Musa Română», care inse nefiind spriginită, cum de obicei nu se spriginește la noi nimica ce mirôsă a tipar, a trebuit să înceteze. Acum dl *Iacob Mureșianu* face o încercare nouă, sperând că de asta-dată va izbuși, căci a redus prețul dela 12 fl. pe un la 6 fl. Numerul prim a și apărut și conține următoarele compoziții muzicale: «Marșul Transilvaniei», pentru pian de dl *Victor Cherebet*; «Ardeleana» după cum se cântă prin Banat, culese de *Tiberiu Brediceanu*, pentru pian; «Eu me duc, codrul rămâne», cântec popular pentru voce și acompaniare de pian, de dl *I. Mureșianu*. «Musa Română» va eși odată pe lună, în Blas. I dorim succes deplin.

Un nou cor de Vidu. Dl *I. Vidu*, ale cărui compoziții se cântă cu multă plăcere de corurile populare din Banat, a compus un cor nou bărbătesc, intitulat «Vino lele» cuvintele de *V. R. Buticescu*. Compoziția nouă e dedicetă dlui *Coriolan Brediceanu*, avocat în Lugos, care spriginește cu multă căldură mișcările culturale de literatură și artă. De vîndare la autorul în Lugos. Prețul 30 cr.

Piese muzicale. La societatea «România Jună» în Viena se află de vîndare, în beneficiul ei: 1. «Almanachul» II al României June 70 cr. 2. «Fleurs roumaines» (polca franceză) de *Ed. Strauss* 50 cr. 3. «Camelii» (vals) de *Porumbescu* 50 cr. 4. «Visuri» (vals) de *T. cav. de Flondor* 50 cr. 5. «Dina Dunării» (polca maz.) de *Porumbescu* 30 cr. 6. «Pasiuni» (vals) de *Papanicolu* 50 cr. 7. «Les Gracieuses» (polca maz.) de *J. Papanicolu* 50 cr.

C E E N O U ?

Hymen. Logodne: *Dl Paul Rozvan*, inginer în Arad, cu dsóra *Mina Herbay*, tot în Arad. — *DL S. Barciannu*, proprietar în Reșinari, cu dsóra *Aurelia Serb* din Pil, comitatul Arad. — *DL Ioan Mladin*, negustor în Șiclău, cu dsóra *Livia Buday* din Cinteii. — *DL Augustin Pop*, învățător în Créstă-Meniș, cu dsóra *Héna Creț* de acolo. — *DL Iancu Ștefanul*, absolvent de teologie al diecesei aradane, cu dsóra *Aurelia P. Dessean* din Mândruloc, comitatul Arad.

Știri personale. *Principele Ferdinand* al României dimpreună cu *principeasa Maria* și cu *prințul Carol* au sosit luni la București. — *Dnii E. Brote și A. C. Popovici* au înștiințat pe președintele partidului național din Sibiu, că trăind acum la București, nu pot lua parte la lucrările comitetului, deci se retrag din acela. — *DL Fitz Gerald*, corespondentul ziarului englez «Daily News» a făcut în lunile trecute o călătorie prin Ardeal și n Banat spre a se informă în fața locului despre cestiunea română; dsa a vorbit cu fruntașii români și maghiari, apoi s'a întors acasă. — *DL dr. Lucaciu* s'a întors din Viena la Budapesta în spitalul «Crucea Roșie» urmând a căută de vindecarea ochilor. — *DL Vas. Grigorovita*, conducătorul școlii din Storojineț în Bucovina, a fost decorat cu crucea de aur pentru meritele sale didactice.

Inmormântarea lui dr. Aurel Maniu s'a ținut la Oravița în presința unei mulțimi mari. Serviciul funebreal a fost sevărsit de archimandritul și vicariul episcopesc *Filip Mustea* din Caransebeș, cu asistență de

protopopi și de mulți preoți. Celebrantele a ținut și un discurs funebral, iar cântările rituale le-au cântat corurile de acolo. Coșciugul a fost acoperit de cununi și văduva a primit o mulțime de depeșe și de scrisori de condolență. La mormânt a vorbit avocatul din Biserica-albă, dl I. M. Roșiu.

Procese de presă. «Tribuna» din Sibîiu are un nou proces de presă; acesta i s'a intentat pentru o poezie intitulată «Mihai Vitézul» și subscrisă cu pseudonimul Regulus. Procurorul r. din Cluș a intentat proces de presă în contra tuturor acelora cari au scris adrese de felicitare și aderență pentru cei condamnați în procesul «Repliciei.»

Institute de credit. *Arieșana* din Turda va ține adunarea sa generală în 24 februarie n. Capitalul social e 79,180 fl., profit curat 8246 fl. 73 cr. — *Chișodana* din Chișoda, comitatul Timișorii, se va întruni în adunare generală în 25 februarie n. Capitalul de fondare 3818 fl., profitul curat 378 fl. 22 cr.

CARNEVAL.

Bal la Timișóra. Petrecerea socială a românilor din Banat pe care am semnalat-o și noi, se va ține la 24 februarie n. în Timișóra. Conferința mai amplă, ținută în cauza asta la 23 ianuarie n. a ales președinte al comitetului arangiator pe dl dr. C. Diaconovich. notar pe dl Aur. Cosma, cassar pe dl P. Broșteanu. Balul va fi precedat de un concert, la care va coopera corul român din Lugos, dimpreună cu alți diletanți români din părțile acelea. Petrecerea se va ține în reduta orașenească

Balul «Junimeii» din Cernăuți. Societatea academică «Junimea» din Cernăuți a dat balul seu la 1 februarie n. în sala societății filarmonice. Președinte de onoare a fost dl dr. Iancu cav. de Zotta; președintele comitetului arangiator dl C. cav. de Popovici. Președintele societății dl R. cav. de Grigorcea. Comitetul arangiator: A. Andronic, cav. I. de Balasinovici, dr. O. Balleanu, I. Balmoș, A. de Balosescul, dr. Th. Bendevschi, A. Berariu, St. Bodnarescu, G. Bogdan Duică, A. Buga, S. Bumbac, I. Coc, dr. E. Criclevici, G. Filimon, cav. N. de Flondor, cav. T. de Flondor, cav. A. de Grigorcea, cav. D. de Grigorcea, cav. R. de Grigorcea, dr. V. Hnidei, dr. C. Homiuca, dr. bar. A. Hormuzachi, V. Halip, G. Hostiuc, dr. V. Iliuț, A. Isecescul, dr. F. Lupu, C. Maghețiu, E. Maximovici, cav. C. de Onciul, G. de Pantasi, A. Petrescu, E. Pașcan, A. Polonic, A. Popovici, cav. C. de Popovici, D. Popovici, A. Pridie, R. M. Sbiera, C. Stefanovici, C. de Tarnovietchi, I. Toma, cav. N. de Vasilco, cav. E. de Zotta.

Bal la Blas. Duminecă la 11 februarie st. n. se va arangia în Blas un bal filantropic în sala Otelului «Univers» în folosul fondului pentru ajutorarea studenților săraci bolnavi. Comitetul arangiator e compus astfel: președinte Alesandru Uilcan, cassar Nicolae Popescu, controlor Emil Viciu, membri Aurel Pop Bota, I. E. Prodan, Iuliu Karsai, Gavril Precup.

Bal în Șomcuta-mare. Corul plugarilor și inteligența română din Șomcuta-mare au dat acolo la 18 ianuarie o petrecere cu dans în folosul Reuniunii de cântări și al școlii române gr. c. de acolo.

Balul casinei române din Beiuș. Casina română din Beiuș a arangiat și 'n carnavalul acesta un bal în folosul bibliotecii sale. Balul de acuma s'a ținut la 3 februarie n. în sala ospătăriei opidane.

Bal la Lugos. Comitetul reuniunii române de cântări din Lugos a hotărât, sub presiunea dlui dr. Florescu, să dea la 2/14 februarie o petrecere Balul va fi precedat de un concert sub conducerea dirigintelui d. I. Vidu.

OGLINDA LUMEI.

Cronică mică. *In Bulgaria e mare bucurie!* Prințesa Maria Luisa, soția principelui domnitor Ferdinand, a născut la 18/30 ianuarie un băiat în palatul din Sofia. Prințipele Ferdinand a anunțat acest eveniment popoului prin o proclamațiune, adaugând că nou-născutului i-a dat numele Boris, iar titlul de principe de Tirnova. Indată după naștere, noul născut moștenitor al tronului Bulgariei, a fost proclamat de părintele seu șef al regimentului al 4-le de infanterie din Plevna, șef al regimentului 4 de cavalerie și șef al reg. 3 de artilerie. Boris a fost primul împărat al Bulgarilor și unul din principalii lor eroi naționali. Noul principe va fi botezat după ritul bisericii catolice, conform modificării constituției bulgare, votată anul trecut. — *In Serbia* a făcut mare resmeriță rentorcerea pe neașteptate a exregelui Milan, care nu mai putea să vie acolo. Se dice, că a avut trebuință de parale și că în curând se va duce napoi la Paris. — *La Berlin* s'a intemplat un lucru foarte mare; împăratul Vilhelm s'a împăcat cu Bismarck, care a fost primit cu ovațiuni nesfârșite și distins foarte de împăratul și de împărătesa.

Pericolele corsetului. O tineră fată, Frankie Simons, locatara unei dne Hodge la Jockson (Michigan) se plimbă într'o trăsură împreună cu dna Hodge, când de-odată acesta din urmă întorcându-se către tovarăsa ei, ca să-i vorbească, fu mirată de a nu primi răspuns. Copila părea neînsuflețită. Trăsura fu oprită înaintea unei farmacii și Frankie, fiind transportată imediat înăuntru, primi dela un doctor toate îngrijirile posibile. Dar, după câteva minute fata muri. Autopsia a dovedit că mărtea fetei fusese produsă de o paralizie a inimii cauzată de strângerea prea mare a corsetului. Inima era perfect sănătoasă, ca și plămânu, ficatul și stomacul; dar aceste diverse organe, erau într'un chip orbitate de prea marea strângere a corsetului și de aceea ele nemi putând funcționa în modul lor normal, bieta fată încetase din viață.

Premiu pentru copii. În comuna Charette (Isère) neinregrstrându-se de mult timp nici un cas de naștere, primarul a anunțat cu bătaia tobelor, ca să atragă atenția asupra unui afiș, adresat locuitorilor, cu următorul cuprins: «Noi, primar din Charette, vom da un premiu de 100 de franci ori-cărei femei care va naște un copil în termen de un an. Acastă recompensă se va da opt zile după declararea nașterii la primărie. Părinții vor fi datorți să fie locuit în comună cel puțin de un an și copilul să fie legitim.» Asemenea lucru nu s'a mai pomenit.

Calindarul săptămânei.

Dumin. celor 10 leproși	Ev. 13 dela Luca 19, c. gl. 3, a inv. 3.	Diua sept.	Calindarul vechiu	Călınd. nou	Sorele
Duminecă	23 S. Mart	Climente	4	Veronica	7 22 3 7
Luni	24 Cuv. Xenia		5	Agata	7 21 5 6
Marți	25 S. Grig. Teologul		6	Dorothea	7 19 5 11
Mercuri	26 Cuv. Xenofont		7	Romuald	7 17 5 12
Joi	37 P. Ioan Gură de aur		8	Solomon	7 16 5 13
Vineri	28 Cuv. Efreim Sirul		9	Apolonia	7 15 5 14
Sămbătă	29 Ad. Mōșc. Păr. Ignatie		19	Scolastica	7 14 5 16

UMOR ȘI SATIRĂ.

O palmă din senin.

Una bôcănă de tot. Nea Mitache e om cu *schep-sis*, ticnit în trăba lui, fără gâlcévă în mahala. De unde până unde d'nealui în fața dlui *trebunul* corecțional?

Și d'nealui, nea Mitache, *parol*, se miră d'asă drăcie!...

Ș-apoi nu-i glumă... D'nealui e inculpat, nu așa și pe dincolo, că a tras o palmă din chiar senin boerului Mândălache, om cu *eghimonicon*, care nu se lasă nici mort să fie călcat pe coddă de cineva și mai cu sémă de un mojić ca nea Mitache.

Dar cum și ce fel?... Asta o să ne spuie acum boerul Mândălache care e jeluitor în afacere și care tot strănutând mereu incede:

— Aptiu!... Me iértă, dle președinte... Am căpétat un guturai îndrăcit... Aptiu...

Mitache. — Să-ți fie de bine! (rîsete.)

Boerul (rêstit.) — Nu vorbesc cu mo... aptiul... jicil (rîsete.)

Mitache. — Oleo, cioclovina! (rîsete.)

Președintele. — Tăcere!

Mitache (făcend haz.) — Că ve iau de picere. (Hohote mari de rîs.)

Președintele (în hazul general.) — Taci, că te ia vardisiul de umeri (rîsete.) (Boerului Mândălache.) Me rog, urméză...

Boerul (strănutând mereu.) — A... a... aptiul dracului iernă ca a... a... aptiu... asta n'am vêđut de când m'a fă... cut, aptiul ma... a... ma. Sînt rēcit ai dracului... Aptiul... (rîsete.)

Mitache (pe nas ca la biserică.) — Să-ți fie de bine!... (rîsete.)

Boerul. — Karnacsil (rîsete.)

Mitache. — În nasu-ți! (rîsete.)

Boerul (vrënd să răspundă strănută.) — Aptiul... Tótă sala răspunde rîdend:

— Să-ți fie de bine!...

Chiar și președintele, cât e el de serios, nu pôte să-și ție rîsul care se urméză câteva clipe, pe când boerul strănută într'una.

Apoi, după ce hazul se mai potolește:

Președintele. — Vêđ că ești rēcit.

Mitache (făcend haz.) — În tôte dîlele se rēceșce (hohote de rîs.)

Președintele (aspru.) — Îmi pare că și dta ești rēcit (rîsete.) Ai prea mult chef de vorbă... Spune dar pentru ce ai dat palma dlui Mândălache?

Mitache (rîdend.) — Șciți că ai haz! Pentru că i-am dat-o (rîsete.)

Boerul (strănutând.) — A... a... așa e... Mi-a dat-o... a... ptiul (rîsete.)

Președintele (abiă stăpânindu-se să nu-l bufnescă rîsul.) — Dar de ce i-ai dat-o? Spune odată.

Mitache. — Ei drăcia dracului... Nu ți-am spus odată?... Pentru că i-am dat-o (rîsete.)

Boerul. — A... șă... e... mi-a dat-o... Ap... tiu mi-a dat-o... Pentru că... Ap... tiu!... Luă-te-ar dracu (rîsete.)

Președintele (lui Mitache.) — Sfêrșeșce odată, decă nu vrei să te condamn...

Mitache. — Să nu faci trăba asta, dle președinte, sînt tată de cinci copîi din cari unul pe drum (rîsete.)

și e păcat... Ba ce păcat... Coșogémete păcat... (rîsete.)

Președintele. — Atunci, spune cum i-ai dat palma?

Mitache. — Uite așa!...

Și nici una nici alta, trage boerului o palmă de-i troznesc urechile... Haz mare în auditor...

Boerul (strănutând și arătând cu degetele.) — Doue, dom... dom... aptiu... nule președinte, doue...

Președintele (rîdend și el.) — Vêđ și eu una... (rîsete.)

Mitache. — Și aialaltă a fost tot așa (rîsete.) De ce m'a călcat pe bătătură... (rîsete.)

Boerul. — Min... min... aptiul minți... Te-am călcat pe... pe cior... aptiu... ciorap... (rîsete.)

Președintele. — Ciorap séu bătătură... Fie ce o fi... Dar ți-a dat palmă... Prin urmare tribunalul condamnă pe prevenit la 20 lei amēndă și cheltueli de judecată...

Boerul (strănutând.) — Aptiu (rîsete.)

Mitache (superat președintelui)... *Mersi*. Fac apel... (rîsete)

Boerul (strănutând.) Aptiu!... (rîsete.)

Mitache (infuriat.) — Să te ia dracul!... (haz mare.)

Boerul strănută mereu ieșind din sala tribunalului, iar Mitache de necaz s'apucă și-l limitéză spre hazul general al auditorului și al dvóstre.

NICODEM.

Causa emoțiunii

Păcală autor dramatic întrebă pe o damă de părerea ei asupra piesei sale.

— Am fost fórte viu emoționată, dîse ea, la actul întēiu...

Autorul vesel:

— Adevērat dómná?

— Da, îmi perdusem un cercel de diamante.

La tribunal.

Președintele cunoscend pe prevenit, un obișnuit încăpăținat:

— Iar dta?... Ce te mai aduce?...

— Jandarmii, dle președinte.

Intr'un pension de dșóre.

Profesorul. — Arta cea mai mare este de a scrie cum vorbești.

Eleva. — Dle profesor! dar când vorbești pe nas, cum scrii?

La tribunalul corecțional.

— Prevenit, trăești din cerșetorie.

— Me iértă, dle, cānt prin curți...

— Ai fost vêđut intindend mâna...

— Ca să fac un gest, dle președinte... pentru c'asă se cāntă la teatru cu gesturi.